

Deprem ile ilgili Geçmişin ve Bugünün Mitleri

Pınar Okyay

Eski çağların insanları anlayamadıkları doğa olayları ile ilgili efsaneler üretmişler. Aslında bu yolla felakete neden olduklarını düşündükleri tanrı ya da tanrılara adaklar sunarak bu felaketten korunmaya çalışmışlar. Deprem de insanlık tarihinde üzerinde en çok efsane üretilen doğa olaylarından biri olsa gerek.

Bizim belki de en çok bildiğimiz, Antik Yunandaki deniz tanrısı Poseidon'un öfkesi. Kronos ve Rhea'nın oğullarından biri olan Poseidon'un biraz huysuz mizaçlı olduğu anlatılır. Öfkelenildiğinde, ki sık olurmuş, üç dişli yabası Trident'ini yere vurup depremlere neden olurmuş. Bu nedenle "Yerleri

Sarsan" olarak da anılmış.

Başka kültürlerde de çok efsane var. Bunların önemli bölümünde dünya ya bir balığın, bir öküzün ya da başka bir hayvanın üzerinde taşınıyor. Hatta bir Hint mitinde, bir kaplumbağanın sırtında duran dört fil tarafından taşınıyor. Bitmedi: Kaplumbağa da bir kobranın başı üzerinde. Bu hayvanlardan biri hareket ettiğinde dünya da sarsılıyor.

Depremleriyle anılan Japonya'da efsane, dört yanındaki denize yakışır şekilde bir balıkla ilgili. Namazu adlı dev bir sazan balığı denizin altında kıvrılmış olarak yatar; Tanrı Kashima da onun hareket etmesini önlemek için ağır bir taş başının

üzerinde tutarmış. Arada bir balığın başının serbestleşmesinin depremlere neden olduğuna inanılmış.

Bir Peru inanişına göre de, Tanrı insanları saymak için dünyaya ayak basar; bastığı anda da deprem meydana gelirmiş. İnsanlar da çabuk sayılmak için, “ben burdayım”, “ben burdayım” diye bağırırlarmış. Bazen bu bağırış çığırışlar günümüzde de izleniyorsa, bu çağımız insanların da depremle ilgili mitleri olduğu anlamına mı geliyor acaba?

Evet, hem de pek çok.

Öncelikle, çevremde de pek sık söylenen bir deprem havası denen bir havanın varlığı. Yer sarsıntılarının sıcak ya da kuru hava koşullarında meydana geldiği yaygın yanılgısı çok eskilere dayanır. Oysa depremler herhangi hava koşulunda herhangi bir zamanda gerçekleşebilir. Yine pek sık söylenildiği gibi en çok sabahın erken saatlerini de sevmezler. Belli bir hava sıcaklığından nasıl etkilenmiyorlarsa günün herhangi bir saatinde de meydana gelebilirler.

Bir de hayvanların özellikle de köpeklerin depremi önceden hissettikleri söylenir. Oysa, bir köpeğin deprem öncesi olağandışı bir davranışı pek rahat karşıdan geçen bir kedi nedeniyle olabilir. Bazen deprem öncesinde hayvan davranışlarında değişiklikler gözlenmiş olsa da, bu durum tutarlı değildir.

Küçük depremlerin büyükleri önlediğine de inanılırsa da küçük bir depremin bir fay hattındaki gerilimi geçici olarak azaltabileceği ancak büyük bir depremi önleyemeyeceğini şöyle açıklıyor başvurduğum kaynak: Her bir büyüklük seviyesi yaklaşık olarak salınan enerjinin 30 katını temsil eder. Bir adet 4 büyüklüğünde depremin salınan enerji miktarına eşit olması için 30 tane 3 büyüklüğünde deprem gerekir, bir adet 5 büyüklüğü için bu 900 tane 3 büyüklüğünde deprem ve tek bir 9 büyüklüğünde depreme eşit olmak için de 729 milyar adet 3 büyüklüğünde deprem gerekir.

Son olarak, çağımızda depremlerin sayısının arttığından da çokça bahsediliyor. Oysa, araştırmalar 7,0 ve üzerindeki depremlerde böyle bir artış göstermemiş. Ancak, önceki yıllara göre artmış sismolojik merkez ve alet zenginliği sayesinde küçük depremleri bile konuşur hale gelmemiz bu durumu açıklayabilir.

Şu andaki bilgimizle depremleri durduramıyoruz. Ama, hazırlıklı olabiliriz. Mitlerden uzak, elbette bilimin gösterdiği yolla.

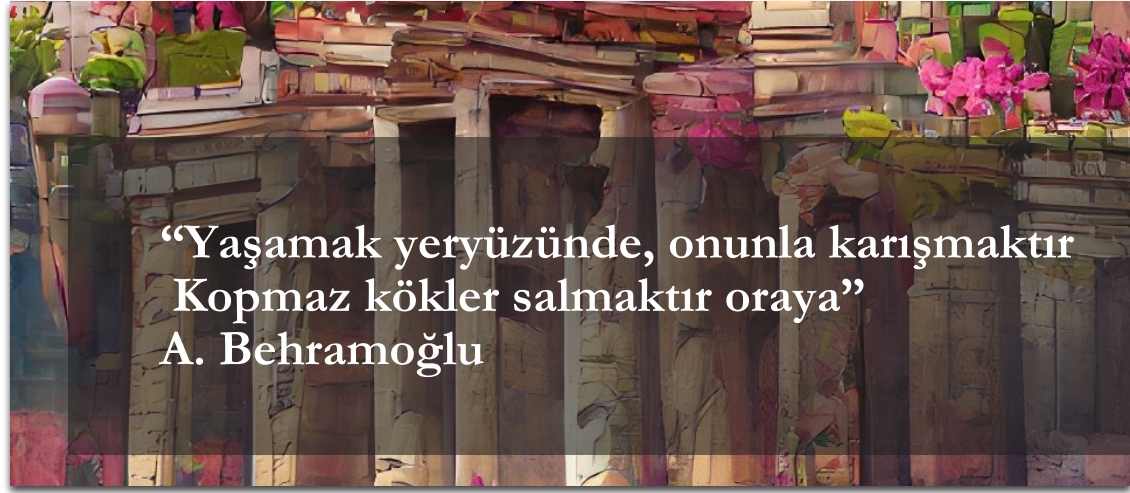
Ama bu arada tanrı Poseidon’a bir selam vermenin elbette bir sakıncası olmaz.

Hadi gelin, ilk hafta sonu kendinize bir iyilik yapın. Alın sevdiklerinizi, eşinizi, dostunuzu, özellikle de çocuklarınızı, Dilek Yarımadasına gidin. Poseidon

kültürünün en önemli merkezlerinden biri olan Panionion, Aydın'a bağlı Dilek Yarımadasındadır.

Buradaki Poseidon Tapınağını ziyaret edin.

Sonra da toprağa uzanın ve dört bir yandaki papatyalardan çocuklarınıza ya da sevdiğinize ta yapın.

“Yaşamak yeryüzünde, onunla karışmaktır
Kopmaz kökler salmaktır oraya”
A. Behramoğlu

Kaynaklar

<https://www.usgs.gov/programs/earthquake-hazards/earthquake-legends>

https://www.researchgate.net/publication/342212097_Mitoloji_ve_Depremler

https://www.csusm.edu/em/procedures/earthquake_myths.html